

BOKANMELDELSER

»FOSSILER», MARK LAMBERT, J.W Cappelens Forlag A/S, Oslo

Så har vi igjen fått en ny geologi-bok i hendene. Det har vanket mange av disse de siste år – med vekslende kvalitet. Det gjør at en møter nye bøker med kritisk blikk.

La det med en gang være sagt, boken FOSSILER er et hyggelig bekjentskap. Selv om fossiler bare er en liten del av geologien, er de her – i sin beskrivelse – satt i et videre perspektiv. Ikke bare deres utseende er illustrert og beskrevet, men også de omstendigheter som betinget deres eksistens. De miljømessige årsaker til et skiftende og utviklende dyre/plantesamfunn er fint flettet inn i omtalen av de ulike arter.

Vi kan på en enkel og illustrerende måte følge spiren fra det første liv – en blågrønnalge som levde for 3,1 milliard år siden – til trilobitter, blekkspruter, panserfisk, amfibiedyr og insekter. Store planteetende dinosaurier (opptil 24 m lange og med en hjerne på knapt 10 cm) dukket senere opp, sammen med krokodillene. Klimaendringer for ca. 100 mill. år siden førte til at hovdyrlignende pattedyr kom til å dominere. Elefanter, neshorn, hest og kamel levde i stadig frykt for rovdirene som nå utviklet seg. At hestenes forfedre helt tilbake for 55 mill. år siden bare målte ca. 30 cm er en ganske pussig tanke.

Boken avslutter med menneskelig utvikling for 10 mill. år siden og frem til i dag. Vi er m.a.o. en «nyskaping», men med en intelligens som har fått oss til å overleve flere istider.

Bokens utførelse er forlokkende på flere vis. Form og størrelse er hendig, og den er behagelig å holde. Illustrasjonene – det være seg bilder eller tegninger – er meget gode og fint tilpasset bokens størrelse. Tekst og bilder flyter godt i hverandre, og man kan virkelig slappe av etterhvert som man lever seg gjennom de ulike geologiske tidsperioder. Selv store praktbøker har noe å lære av denne »pocket-books lay-out».

Det er sjelden man kan *lese så lite og samtidig lære så mye* om vår dyre- og planteverdens historie. Boken egner seg ypperlig som skolebok og vil fenge interesse hos alle som ønsker å lære om hva fossiler kan fortelle om vår fortid. Her lærer man et vanskelig fag på en enkel måte.

Hedemarken Geologiforening
Ole Nashoug.

»GRUNNVANN SOM FORSYNINGSKILDE», TORODD HAUGER,
Tapir, Trondheim 1978. – 170 s., heftet.

Selv om vann i mange av årets måneder definisjonsmessig ligger utenfor mineralogens interessefelt, har også den flytende fase av mineralet is stor betydning for de geologiske prosesser. Uten grunnvann og de derav følgende forvittringsprosesser ville vi måttet unnvære fargerike mineraler som asuritt og malakitt. Men grunnvann har for de fleste av oss større betydning i forhold til vårt daglige liv. Vannforsyninger til husholdning og jordbruk er mange steder avhengig av grunnvannsforekomster og den foreliggende bok av Torodd Hauger er en lærebok om emnet først og fremst for NTH-studenter. For en vanlig amatør-

geolog er boka interessant om enn til tider noe praktisk-teknisk, men hvis noen f.eks. til hytta har bruk for en »ejektorpumpesystem med hydrofortank (type Grundfos)» så finnes det instruktive arbeidstegninger i boka.

Knut Eldjarn

»INGENIØRGEOLOGI del I og II», R. SELMER,
Tapir, Trondheim, 1976. 281 s. og 287 s. innbundet.

Geologiundervisning har alltid vært et forsømt fag i norsk skoleverk. Det er derfor ingen grunn til å undre seg over at disse lærebøker for NTH må begynne med den elementære geologi og mineralogi. Men man kunne kanskje vente at bøkene som er av relativt ny dato, skulle ha fått med noe av den spennende utvikling som er skjedd de siste tiår når det gjelder kontinentaldrift og plate-tektonikk. Bøkene er først og fremst beregnet på bygningsingeniører slik at geologisk »materialkunnskap» og kvartærgeologi har fått en meget bred plass. Bind II er i sin helhet viet til »de løse jordlag». Spesielt dette bindet gir mye interessant viten om praktisk nytte av kvartærgeologi.

Knut Eldjarn

»STEINHOBBY», CARL LANG, Chr. Schibsteds Forlag,
(Håndbokserien, 1979, 106 s. Innbundet, pris kr. 95,-.

Dette er en norsk steinbok. Carl Lang har lenge vært kjent blant amatørgeologene i Norge, både som den første redaktør av NAGS-nytt, gjennom Norsk Stein-Hobby i Oslo hvor han driver kursvirksomhet og selger utstyr, og som tidligere kursleder i smykkelaging og sølvarbeid rundt omkring i Oslo-området.

Som forfatteren poengterer er stein hobby en hobby med uttømmelige kilder basert på geologi, men delt opp i mange selvstendige vitenskaper. Han forsø- da heller ikke å spre seg over alle disse vitenskapene, men tar for seg steinsliping og smykkelaging.

Dette er forøvrig ikke den første boken Carl Lang har bedrevet. »Smykke- steinslipingens ABC» er et tidligere hefte av samme forfatter (utgitt av Norsk Stein-Hobby).

Boken er i første rekke en gjennomført praktisk bok med mange gode bilder og skisser som illustrerer teksten utmerket. Forfatterens evner som fotograf har her tydelig kommet til nytte. Et riktig bilde får ofte frem en praktisk detalj bedre enn man kan beskrive det i ord.

Foruten tromling, saging, »vanlig» steinsliping og fasettering tar boken for seg bl.a: Sliping av opal, smykkelaging/sølvlodding og støping av smykker.

Som gemmolog har forfatteren naturligvis også fått med egne kapitler om gemmologi, fotografering gjennom mikroskop og »stein og overtro». Boken er preget av hans lange praktiske erfaring og sans for den fasinerende allsidighet man kan finne innen vår stein hobby.

Dagfinn M. Pedersen.